

Välkomstord

*Överlämnande av
budgetproposi-
tionen*

*Överlämnande av
kommittéberättel-
sen*

1983/84:56

Tisdagen den 10 januari

Kl. 11.00

1 § Välkomstord

Anf. 1 TALMANNEN:

Jag hälsar kammarens ärade ledamöter välkomna till det fortsatta arbetet under 1983/84 års riksmöte.

2 § Överlämnande av budgetpropositionen

Finansminister KJELL-OLOF FELDT avlämnade regeringens proposition 1983/84:100 med förslag till statsbudget för budgetåret 1984/85 och yttrade

Anf. 2:

Herr talman! Härmed ber jag att till riksdagen få överlämna regeringens förslag till statsbudget för nästa budgetår.

3 § Överlämnande av kommittéberättelsen

Justitieminister STEN WICKBOM avlämnade regeringens skrivelse 1983/84:103, med redogörelse för verksamheten inom de kommittéer som hade tillsatts efter beslut av regeringen, och anförde

Anf. 3:

Herr talman! Jag ber att till riksdagen få överlämna 1984 års kommittéberättelse.

4 § Justerades protokollen för den 14, 15, 16, 19, 20 och 21 december 1983.

5 § Talmannen meddelade att följande ledamöter återtagit sina platser i riksdagen:

Karin Ahrland (fp), *Tyra Johansson* (s) och *Sture Ericson* (s) den 22 december 1983,

Bo Södersten (s) den 23 december 1983 samt

Erik Olsson (m) den 1 januari 1984.

Uppdraget som ersättare hade därigenom upphört för *Andres Kung*, *Sverre Palm*, *Ulla-Britt Carlsson*, *Bo Krogvig* och *Anita Wermelin*.

6 § Tidsplan m. m.

Anf. 4 TALMANNEN:

Till kammarens ledamöter har utdelats en preliminär plan för kammarens sammanträden under tiden den 10 januari–den 4 mars. Denna plan överensstämmer med tidigare lämnat förhandsmeddelande.

Jag vill erinra om att till kammarens ledamöter utdelats bl. a. en förteckning över propositioner avsedda att avlämnas under våren 1984 och ett meddelande om riksdagens arbete m. m.

7 § Föredrogs och hänvisades

Propositionerna

1983/84:78 till justitieutskottet

1983/84:81 till socialförsäkringsutskottet

8 § Föredrogs och hänvisades

Förslag

1983/84:13 till konstitutionsutskottet

9 § Bordlades

Proposition och skrivelse

1983/84:100 Förslag till statsbudget för budgetåret 1984/85

1983/84:103 1984 års kommittéberättelse

10 § Anmälades och bordlades

Propositionerna

1983/84:88 Godkännande av överenskommelsen den 13 september 1983 om samarbete vid bekämpning av förorening av Nordsjön genom olja och andra skadliga ämnen

1983/84:89 Polisens organisation, m. m.

1983/84:90 Ändrade former för finansiering av bostadslån m. m.

1983/84:93 Godkännande av överenskommelse mellan Sverige och Frankrike om ömsesidigt administrativt bistånd i tullfrågor

1983/84:94 Förslag till ädellövskogslag, m. m.

1983/84:96 Förslag till ändring i lagen (1979:425) om skötsel av jordbruksmark

1983/84:101 Förslag om tilläggsbudget II till statsbudgeten för budgetåret 1983/84

Nr 56

Tisdagen den
10 januari 1984

11 § Anmäldes och bordlades

Motionerna

1983/84:289 av *Göthe Knutson m. fl.*

Återkallelse av proposition 1983/84:73 (skr. 1983/84:95)

1983/84:290 av *Kerstin Anér*

Djurskydd

1983/84:291 av *Kerstin Anér*

Förprovning och godkännande av djurstall från djurskyddssynpunkt

1983/84:292 av *Kerstin Anér*

Djurskyddsfrågor inom hästporten

*Meddelande om
interpellationer*

12 § Anmäldes och bordlades

Näringsutskottets betänkanden

1983/84:16 Konsumentverkets organisation och resurser

1983/84:17 Ny lagstiftning på kärnenergiområdet (prop. 1983/84:60)

1983/84:18 Import- och exportreglering (prop. 1983/84:61)

1983/84:19 Regioninvestgruppen (prop. 1983/84:25 delvis)

13 § Meddelande om interpellationer

Meddelades att följande interpellationer framställdes

den 4 januari

1983/84:78 av *Göte Jonsson* (m) till socialministern om statsbidragen till privata daghem, m. m.:

Socialminister Sten Andersson har enligt av dagspressen återgivet uttalande hotat att föreslå riksdagen att stoppa statsbidragen till privata daghem. Anledningen är att man i Sollentuna kommun planerar samarbete inom barnomsorgen med Svenska ManagementGruppen.

Så sent som i december fattade riksdagen beslut om nya statsbidragsregler för barnomsorgen. Den proposition som låg till grund för beslutet diskriminerade enskilda daghem genom att det särskilda statsbidraget för personalkostnader inte skulle utgå till dessa daghem. Under beredning i utskottet, och efter starka påtryckningar från bl. a. föräldrar till barn på alternativa daghem, ändrades förslaget så att riksdagsbeslutet kom att innebära en något mindre diskriminering av de alternativa daghemmen i förhållande till de kommunala.

Det vore mycket anmärkningsvärt om socialministern skulle föreslå ändringar i statsbidragsreglerna som klart strider mot det nyligen fattade

Tisdagen den
10 januari 1984

*Meddelande om
interpellationer*

riksdagsbeslutet. Jag anser att socialministern mot bakgrund av ovannämnda pressuttalanden bör lämna riksdagen en förklaring.

Enligt min mening är enskilda initiativ inom barnomsorgen mycket väsentliga. Det har visat sig utifrån de erfarenheter vi hittills har fått från alternativ barnomsorg. Ökad frihet för föräldrarna att välja tillsynsform för barnen är klart socialt motiverad och fördelaktig. Genom alternativ till kommunal barnomsorg har vi också möjlighet att klara behovet av barnomsorg. Här måste familjernas intresse sättas i första rummet! Ett slopande av statsbidragen till enskild barnomsorg skulle få stora negativa sociala effekter. Bl. a. skulle möjligheterna till förvärvsarbete för föräldrarna inskränkas påtagligt.

De kommunala daghemmen blir inte lidande på att det finns alternativ. Det har visat sig i de kommuner som har privata daghem i barnomsorgsplanen.

Socialministerns inledningsvis nämnda uttalande ger anledning till allvarlig oro. Man frågar sig om socialministern tänker försvåra för enskilda initiativ även på andra sociala områden. Hur blir det t. ex. med åldringsvården och äldreomsorgen? Hur blir det med den privata sjukvården, de privatpraktiserande läkarna, tandläkarna, sjukgymnasterna osv.? Hur blir det med missbruksvården?

Mot bakgrund av vad jag anfört vill jag fråga socialministern följande:

1. Avser regeringen föreslå riksdagen att statsbidragen till privata daghem skall slopas?
2. Avser regeringen lägga förslag som försvårar eller helt hindrar enskilda initiativ också på övriga sociala verksamhetsområden?

1983/84:79 av *Oswald Söderqvist* (vpk) till försvarsministern om energiförsörjningen vid krig och krigsfara:

Strömbrottet mellan jul och nyår gör frågan om den svenska energiförsörjningen och beredskapen i händelse av krig och vid krigsfara till en viktig punkt på dagordningen när det gäller svensk säkerhetspolitik.

Vi har från vpk:s sida under åtskilliga år, när den svenska försvars- och säkerhetspolitiken dryftats, försökt få till stånd en allvarlig debatt om problemen på området. Det vanligaste svaret från de vanligaste försvarsdebattörerna har varit att allt är väl beställt. "Sveriges beredskap är god", har det hetat – en gammal välkänd formulering. Utan några jämförelser i övrigt med förhållandena då yttrandet fälldes första gången, kan vi alla lätt konstatera att Sveriges beredskap och förmåga att uthärda störningar av viktiga samhällsfunktioner allvarligt försämrats under hela efterkrigstiden. Sårbarheten i samhället har ökat i allt snabbare takt under de allra senaste åren. Det bör inte längre vara möjligt att, som skedde i försvarsdebatten så sent som förra året, påstå att det svenska totalförsvaret är välbalanserat, att folkförsörjningen genom ÖEF:s försorg är välplanerad och säkrad och att inga resurser behöver tillföras för att öka det civila samhällets motståndskraft. Sanningen är den rakt motsatta, och det är på tiden att

regeringen och dess ministrar inom skilda områden redogör för vilka åtgärder som måste vidtas på kort och lång sikt för att först hejda och sedan bryta denna utveckling.

När det gäller energiförsörjningen, som genom det inträffade först blivit aktuell, är det mycket som är oklart. Kärnkraftverkens lokalisering vid kusterna – i ett fall Forsmark, mitt i ett prioriterat militärt försvarsområde med utrymningsplikt – motarbetades i det längsta av ansvariga militära myndigheter. I remissvaren från ÖB under den glada utbyggnadsepoken avstyrktes bestämt alla de nuvarande lokaliseringarna av kärnkraftverk. Detta fick inget gehör. Men som det nu är måste det vara svårt att militärt försvara eller skydda anläggningarna. Enligt uppgift skall kärnkraftverken stängas av vid beredskap och krig. Vad händer sedan? Den centraliserade produktionen och distributionen av elström är oerhört sårbara och lokal och regional produktion räcker antagligen inte till i ett krisläge. Hur skall elförsörjningen klaras? Frågorna är många, och jag vill precisera dem till följande:

1. Vilka åtgärder har vidtagits av försvarsdepartementet för att skydda och försvara kärnkraftverken vid krig?

2. Kommer de i ett sådant fall att avstängas, och hur är beredskapen för ersättningsproduktion planerad?

3. Om, vid krig eller krigsfara, transformatorstationer typ Hamra och andra slås ut och de viktigaste stamledningarna skadas eller saboteras, finns det då konkreta och realistiska planer för hur den nödvändiga elförsörjningen skall ordnas?

4. Anser försvarsministern att det är möjligt att skydda det svenska elnätet i dess nuvarande utformning, genom de vid Hamra och motsvarande anläggningar placerade skyddsstyrkorna i form av civilförsvarspolis och militära förband?

den 9 januari

1983/84:80 av *Rune Gustavsson* (c) till justitieministern om villkorlig frigivning:

I proposition 1982/83:85 om ändring i brottsbalken m. m. (villkorlig frigivning och kriminalvård i frihet m. m.) lade regeringen bl. a. fram förslag om att villkorlig frigivning av den som har en strafftid understigande två år i princip alltid skall ske när halva tiden, dock minst två månader, har avtjänats. Reformen, den s. k. 1 juli-revolutionen, väckte stor uppmärksamhet och debatterades flitigt under våren. Särskilda farhågor fanns beträffande de grova narkotikabrotten.

I utskottsbetänkandet (JuU 1982/83:26) hänvisades särskilt till vad som anförts i propositionen om att när det gäller narkotikakriminalitet man synes böra fästa avseende vid om det aktuella brottet har utgjort återfall i farlig brottslighet. Vid narkotikabrottslighet bör vidare enligt departementschefen beaktas om det rör sig om en person som har intagit en ledande ställning i en

särskild organisation för brottsligheten eller annars under längre tid bedrivit sådan brottslighet som affärsverksamhet och uppenbart har inrättat sitt liv med tanke på fortsatt narkotikahantering i vinningssyfte.

Även i lagtexten (BrB 20:7 första stycket) talas om undantag för brottslighet "som har riktat sig mot eller medfört fara för liv eller hälsa och påtaglig risk bedöms föreligga för att han efter frigivningen fortsätter brottslighet av samma slag". Mot denna bakgrund borde ingen fara för olämpliga frigivningar av narkotikabrottslingar föreligga.

Enligt en preliminär sammanställning som gjorts vid kriminalvårdsnämnden får fyra av fem personer dömda för grova vålds- eller narkotikabrott villkorlig frigivning efter halva strafftiden. Utan att göra någon bedömning av de enskilda fallen anser jag detta vara en alltför generös tillämpning av den nya lagstiftningen. Denna min uppfattning synes också delas av en rad ansvariga tjänstemän på området.

Det ligger enligt min mening en stor fara i en alltför tidig frigivning av personer som gjort sig skyldiga till grova brott, särskilt narkotikabrotten. Återfallsprocenten är mycket hög, och resultatet av en halvtidsfrigivning av en narkotikabrottsling riskerar att endast bli ett kort avbrott i vederbörandes "affärsverksamhet".

Jag vill mot bakgrund av ovanstående ställa följande fråga till justitieministern:

Avser justitieministern att vidta några åtgärder för att bringa rättstillämpningen i bättre överensstämmelse med riksdagens beslut och de nordiska ländernas bekämpning av narkotikabrottslighet?

14 § Meddelande om frågor

Meddelades att följande frågor framställdes

den 27 december

1983/84:264 av Karin Ahrlund (fp) till statsrådet Birgitta Dahl om åtgärder för att förhindra omfattande strömavbrott:

Den 27 december 1983 "stannade" mellersta och södra Sverige på grund av ett långvarigt och omfattande strömavbrott.

Avser energiministern att vidta några åtgärder för att förhindra att en liknande händelse upprepas?

Om svaret är ja, vilka?

den 28 december

1983/84:265 av Per Stenmarck (m) till statsrådet Birgitta Dahl om orsakerna till inträffat strömavbrott:

Av vilken anledning stördes eltillförseln i södra Sverige vid det haveri som inträffade i Mellansverige och vars verkningar rimligtvis borde ha kunnat begränsas?

den 2 januari

1983/84:266 av *Lennart Andersson* (s) till utbildningsministern om folkhögskolans verksamhet för arbetslös ungdom:

Vid kontakter med folkhögskolor har jag förstått att verksamheten för arbetslös ungdom är mycket framgångsrik. Många elever fortsätter med studier eller börjar arbeta efter en relativt kort folkhögskolekurs. Den resurs för sådan verksamhet som stått till förfogande under budgetåret 1983/84 räcker emellertid inte till. Skolorna måste nu säga nej, trots att efterfrågan är stor. Detta gäller bl. a. i Södertälje, där folkhögskolan gärna skulle organisera kurser också för arbetslösa invandrare.

Jag ber att få ställa följande fråga till utbildningsministern:

Avser statsrådet att vidta några ytterligare åtgärder i detta ärende?

1983/84:267 av *Lennart Brunander* (c) till statsrådet Birgitta Dahl om åtgärder mot omfattande strömavbrott:

Kl. 12.58 den 27 december 1983 slocknade lamporna hos sju miljoner svenskar. Tågen stannade, radion tystnade, folk satt fast i hissar och datorernas hemligheter gick inte att komma åt. I stort sett hela Sverige stannade. Orsak: ett litet obetydligt fel i en transformatorstation. Vår hårt centraliserade energiproduktion visade sig från sin sämsta sida.

Enligt min uppfattning är det oacceptabelt att det som hände den 27 december kan hända och kan få de konsekvenser som det fick. Det går inte att undkomma tanken vad som skulle kunna inträffa om sabotage riktades mot vårt samhälle. Beredskapen – som den är i dag – är inte tillfredsställande. En mer decentraliserad energiproduktion skulle ur dessa synpunkter vara tryggare. Det som hände är en nyttig påminnelse om att det finns brister i vår teknik. Denna vetskap är dock inte till någon nytta om vi inte tar dessa brister på allvar och gör något åt dem.

Jag vill därför ställa följande frågor till energiministern:

1. Vilka slutsatser drar energiministern av det inträffade?
2. Vad tänker energiministern göra för att något liknande inte skall kunna inträffa igen?

den 4 januari

1983/84:268 av *Jörgen Ullenhag* (fp) till kommunikationsministern om SJ:s beredskap vid strömavbrott:

Ovädret den 30 december 1983 ledde bl. a. till att ett tåg med 300 passagerare blev stående på Årstabron i Stockholm under tre timmar utan att

någoting hände. Något icke eldrivet reservlok, som kunde dra in det havererade tåget, fanns uppenbarligen inte tillgängligt, utan passagerarna fick så småningom evakueras.

Med hänvisning till ovanstående vill jag fråga kommunikationsministern:

Vilka åtgärder kommer att vidtas för att förbättra beredskapen vid eventuella liknande händelser i framtiden?

den 9 januari

1983/84:269 av *Margit Gennser* (m) till finansministern om skattemyndigheternas kontrollsystem:

Kommittén för förbättrad folkbokföring (B 1979:12) har enligt TT föreslagit att en försöksverksamhet skall inledas tillsammans med posten i Göteborgsområdet. Brevbärarna skall enligt förslaget hjälpa myndigheterna att spåra eventuellt fusk med mantalsskrivningsadresser. Kontroll av postens kunder är naturligtvis en helt främmande uppgift för postpersonalen. Att brevbearare skall användas som angivare till skattemyndigheterna är stötande och accepteras varken av allmänheten eller av postens personal.

Vare sig förslaget genomförs eller inte är det betänkligt att en statlig kommitté lägger fram förslag som flagrant överskrider fastlagda gränser för offentliga ingrepp och offentliga åtgärder, allra helst som kommittén även tidigare genomfört åtgärder som gått utöver gränsen för det acceptabla i ett västerländskt rättssamhälle. Kommitténs åtgärder har också väckt berättigad förundran både inom landet och i utlandet.

Avser finansministern att vidta någon åtgärd för att förhindra att skattemyndigheterna i samarbete med postverket använder sig av utbyggda angiverisystem av den typ som föreslagits?

den 10 januari

1983/84:270 av *Gunnar Biörck* i Värmdö (m) till statsrådet Bengt Göransson om förhållandena på Operan:

Ånyo har scenarbetare vid Operan omöjliggjort konstnärernas bemödanden att bjuda publiken en föreställning, som man sett fram emot. Hur länge skall dessa oefterrättliga förhållanden få fortsätta?

Avser kulturministern vidta några åtgärder i syfte att undvika motsvarande händelser i framtiden?

1983/84:271 av *Bertil Jonasson* (c) till jordbruksministern om förekomsten av varg i norra Värmland:

I norra Värmland har en vargflock på åtta vargar observerats. Det finns stor oro bland de boende i området. De har därför begärt att en viss jakt skall få bedrivas. Såväl länsstyrelsen som regeringen har avslagit deras framställning.

Mot denna bakgrund vill jag fråga jordbruksministern:

1. Hur stort antal vargar anser regeringen vara rimligt i ett bebott område, som norra Värmland?
2. Vilka åtgärder ämnar regeringen vidta för att trygga säkerheten för de boende och deras husdjur?

15 § Kammaren åtskildes kl. 11.04.

Nr 56

Tisdagen den
10 januari 1984

*Meddelande om
frågor*

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert